

KOMISIJOS ĮGYVENDINIMO REGLAMENTAS (ES) 2020/593**2020 m. balandžio 30 d.****kuriuo leidžiama sudaryti susitarimus ir priimti sprendimus dėl rinkos stabilizavimo priemonių bulvių sektoriuje**

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1308/2013, kuriuo nustatomas bendras žemės ūkio produktų rinkų organizavimas ir panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 922/72, (EEB) Nr. 234/79, (EB) Nr. 1037/2001 ir (EB) Nr. 1234/2007 ⁽¹⁾, ypač į jo 222 straipsnį;

kadangi:

- (1) bulvių sektoriuje prekiaujama šviežiomis bulvėmis, kurių daugiausia perkama suvartoti namuose, ir perdirbti skirtomis bulvėmis, iš kurių gaminami gyvūnų pašarai ir perdirbti maisto produktai, pavyzdžiui, šaldytos bulvės (įskaitant šaldytas gruzdintas bulves), džiovintos bulvės, paruoštos arba konservuotos bulvės;
- (2) Sąjungoje bulvių užauginama apie 52 mln. tonų, iš jų 19,5 mln. tonų perdirbama. Daugiausiai perdirbti skirtų bulvių Sąjungoje užaugina Belgija, Vokietija, Prancūzija, Italija ir Nyderlandai. Skaičiuojama, kad šaldytų gruzdintų bulvių produkcija sudaro apie 41 proc. perdirbti skirtų bulvių produkcijos;
- (3) Sąjunga yra grynoji perdirbtų bulvių eksportuotoja. Pastaruosius 5 metus iš Belgijos, Vokietijos, Prancūzijos, Italijos ir Nyderlandų į trečiąsias šalis kaip perdirbtų bulvių produktai vidutiniškai eksportuojama ne mažiau kaip 4 mln. tonų perdirbti skirtų bulvių. Šaldytų bulvių, visų pirma gruzdintų bulvių, eksportas įprastomis rinkos sąlygomis yra ypač reikšmingas: 64 proc. šaldytų bulvių pasaulyje eksportuojama iš Sąjungos, o šaldytų gruzdintų bulvių eksporto iš Sąjungos į trečiąsias šalis vertė 2019 m. buvo 1,85 mlrd. EUR;
- (4) dėl dabartinės COVID-19 pandemijos ir valstybėse narėse nustatytų asmenims taikomų didelių judėjimo apribojimų perdirbti skirtų bulvių augintojai patiria ekonominių sutrikimų, dėl kurių kyla finansinių sunkumų ir pinigų srautų problemų;
- (5) ligos plitimas ir taikomos priemonės riboja darbo jėgos pasiūlą, o tai visų pirma neigiamai veikia perdirbti skirtų bulvių auginimo, perdirbimo ir transportavimo etapus;
- (6) privalomas restoranų ir kitų apgyvendinimo ir maitinimo įstaigų, kaip antai mokyklų ir darboviečių valgyklų, uždarymas, taip pat sporto ir pramoginių renginių, kaip antai kultūros renginių bei švenčių po atviru dangumi ir sporto varžybų, atšaukimas Sąjungoje ir trečiojoje šalyse sustabdė apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų sektoriaus veiklą, todėl labai pakito bulvių produktų paklausos modeliai. Pasikeitė vartotojų paklausa – jie perka daugiau šviežių bulvių gamintis namuose, nes nebevalgo viešojo maitinimo įstaigose arba nebeperka tiek daug greitojo maisto. Ir nors vartotojai suvartoja daugiau tam tikrų perdirbtų bulvių produktų, tokių kaip traškučiai ar bulvių košės milteliai, tai neatsveria paklausos apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų sektoriuje sumažėjimo;
- (7) be to, pirkėjai Sąjungoje ir pasaulio rinkoje nutraukia sutartis ir atideda naujų sutarčių sudarymą tikėdamiesi tolesnio kainų kritimo. Eksportui poveikį daro ir logistikos sunkumai, nes Kinijoje prasidėjus COVID-19 pandemijai jos ir kitų šalių uostai buvo smarkiai perpildyti. Numatoma, kad atšauktų reisų skaičius toliau didės bent iki 2020 m. birželio mėn. ir dėl to vis labiau trūks konteinerių, ypač šviežioms ir šaldytoms prekėms gabenti, smarkiai išaugs mokesčiai, o eksportuotojų siuntų siuntimas bus atidedamas. Nuo ketvirtos 2020 m. kovo mėn. savaitės Sąjungos perdirbti skirtų bulvių augintojai praneša apie 25–47 proc. sumažėjusį sandorių tarp valstybių narių skaičių ir 30–65 proc. sumažėjusį eksportą į trečiąsias šalis;

(¹) OL L 347, 2013 12 20, p. 671.

- (8) taigi, nors šviežių bulvių paklausa šiuo metu padidėjo, labai sumažėjo perdirbti skirtų bulvių paklausa, o tai turėjo tiesioginį didelį poveikį rinkai. Visų pirma labai sumažėjo perdirbti skirtų bulvių, iš kurių gaminamos šaldytos gruzdintos bulvės, kiti pjaustyti bulvių produktai ir į vakuumines pakuotes supakuoti produktai, kurie paprastai suvartojami greitojo maisto prekyvietėse ir restoranuose, (ir ne tik jų) paklausa. Šviežių bulvių ir perdirbti skirtų bulvių savybės skiriasi, todėl perdirbti skirtų bulvių negalima parduoti šviežių bulvių rinkoje. Taigi, kadangi prekyba nevyksta, ateities sandorių rinkose kainos labai nukrito ir pranešama, kad 2020 m. balandžio mėn. jos yra 90 proc. mažesnės nei 2020 m. sausio mėn. kotiruotos kainos. Sustojus prekybai, kai kurios valstybės narės augintojos, kaip antai Belgija ir Prancūzija, tam tikrų rūšių perdirbti skirtų bulvių kainų nebekotiruoja, o tai rodo staigų sandorių apimties ir vertės sumažėjimą. Kitose valstybėse narėse, kaip antai Vokietijoje ir Nyderlanduose, pranešama apie 90 proc. sumažėjusią perdirbti skirtų bulvių kainą;
- (9) be to, dideli perdirbti skirtų bulvių kiekiai šiuo metu sandėliuojami. Skaičiuojama, kad 2020 m. liepos mėn. pasibaigus 2020 m. sezonui sandėliuose vis dar bus bent 2 650 000 tonų perdirbti skirtų bulvių, užaugintų 2019 m. sezonu, kurių vertė yra 400 mln. EUR. Perdirbti skirtos bulvės, kurių derlius nuimtas 2019 m. spalio ir lapkričio mėn. ir kurios vis dar sandėliuojamos, dėl pablogėjusios kokybės greitai pasidarys netinkamos naudoti niekam. Kad turėtų vietos 2020 m. sezonu užaugintoms perdirbti skirtoms bulvėms sandėliuoti, augintojai turės sunaikinti dalį likusių atsargų, kurių nespės perdirbti. Kadangi augintojai turės padengti produkcijos transportavimo ir sunaikinimo išlaidas, kyla rizika, kad, griebiantis šiaudo, perdirbti skirtos bulvės bus tiesiog paskleistos laukuose. Perdirbti skirtas bulves paskleidus laukuose kils ilgalaikių poveikio aplinkai ir fitosanitarinių padarinių rizika, nes tos bulvės, sudygusios paviršiuje, trukdys dygti vėlyvesniems augalams ir galėtų sukelti ligų, kurios ilgam užterštų dirvožemį ir keltų pavojų naujiems augalams;
- (10) dėl pirmiau nurodytų aplinkybių šių įvykių laikotarpis laikomas didelio rinkos pusiausvyros sutrikimo laikotarpiu;
- (11) siekiant padėti bulvių augintojams atkurti pusiausvyrą šiuo didelių rinkos pusiausvyros sutrikimų laikotarpiu, tikslinga laikinai, šešis mėnesius, leisti ūkininkams, ūkininkų asociacijoms, tokių asociacijų asociacijoms, pripažintoms gamintojų organizacijoms ir jų asociacijoms, taip pat pripažintoms tarpšakinėms organizacijoms sudaryti susitarimus ir priimti sprendimus dėl perdirbti skirtų bulvių. Šios priemonės yra: i) pašalinimas iš rinkos ir nemokamas paskirstymas; ii) transformavimas ir perdirbimas; iii) sandėliavimas; iv) bendros pardavimo skatinimo priemonės; v) laikinas produkcijos planavimas;
- (12) tokie susitarimai ir sprendimai dėl perdirbti skirtų bulvių galėtų būti: i) pašalinti bulves iš rinkos siekiant tinkamai sunaikinti produkciją arba nemokamai ją paskirstyti maisto bankams ar viešosioms įstaigoms; ii) perdirbti bulves kitoms reikmėms, pavyzdžiui, sunaudoti gyvūnų pašarams, metanui išgauti; iii) pasirūpinti sandėliavimo pajėgumais ir paruošti bulves ilgesniam sandėliavimui; iv) skatinti vartoti perdirbtų bulvių produktus; v) planuoti ateityje sumažinti auginimo apimtį ir pakoreguoti jau sudarytas sutartis dėl 2020 m. sezono bulvių;
- (13) sudaryti susitarimus ar priimti sprendimus dėl perdirbti skirtų bulvių turėtų būti leidžiama laikinai, šešis mėnesius. Kadangi šiuo laikotarpiu turi būti tvarkomos 2019 m. sezono bulvių atsargos ir vasarą bus nuimtas 2020 m. sezono derlius, tikėtina, jog šiuo laikotarpiu priemonės turės didžiausią poveikį;
- (14) remiantis Reglamento (ES) Nr. 1308/2013 222 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa, leidimas turi būti suteikiamas, jei tai nekenkia vidaus rinkos veikimui ir jei tais susitarimais bei sprendimais siekiama tik stabilizuoti sektorių. Šios konkrečios sąlygos netaikomos susitarimams ir sprendimams, kurie tiesiogiai ar netiesiogiai lemia rinkos padalijimą, diskriminaciją dėl pilietybės arba kainų nustatymą. Susitarimams ir sprendimams, neatitinkantiems arba nebeatitinkantiems šių sąlygų, taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis;
- (15) šiame reglamente numatytas leidimas turėtų būti taikomas Sąjungos teritorijoje, atsižvelgiant į tai, kad dideli rinkos pusiausvyros sutrikimai pasireiškia visoje Sąjungoje;

- (16) kad valstybės narės galėtų įvertinti, ar susitarimai ir sprendimai dėl perdirbti skirtų bulvių nekenkia vidaus rinkos veikimui ir ar jais siekiama tik stabilizuoti bulvių sektorių, valstybės narės, kuriai tenka didžiausia numatoma tuose susitarimuose ar sprendimuose nurodytos bulvių produkcijos dalis, kompetentingoms institucijoms, įskaitant tos valstybės konkurencijos institucijas, turėtų būti teikiama informacija apie sudarytus susitarimus ar priimtus sprendimus, taip pat apie juose nurodytą produkcijos kiekį ir laikotarpį;
- (17) atsižvelgiant į didelius rinkos pusiausvyros sutrikimus, būtinybę skubiai rasti sprendimą dėl likusių bulvių atsargų ir pasirengimą bulvių derliaus nuėmimui, sandėliavimui ir transformavimui, šis reglamentas turėtų įsigaliooti kitą dieną po jo paskelbimo;
- (18) šiame reglamente nustatytos priemonės atitinka Bendro žemės ūkio rinkų organizavimo komiteto nuomonę,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Nedarant poveikio Reglamento (ES) Nr. 1308/2013 152 straipsnio 1a dalies, 209 straipsnio 1 dalies ir 210 straipsnio 1 dalies taikymui, ūkininkams, ūkininkų asociacijoms, tokių asociacijų asociacijoms, pripažintoms gamintojų organizacijoms ir jų asociacijoms, taip pat pripažintoms tarpšakinėms organizacijoms šešių mėnesių laikotarpiu, prasidedančiu šio reglamento įsigaliojimo dieną, leidžiama sudaryti susitarimus dėl perdirbti skirtų bulvių ir priimti bendrus sprendimus dėl perdirbti skirtų bulvių pašalinimo iš rinkos ir nemokamo paskirstymo, transformavimo ir perdirbimo, sandėliavimo, bendrų pardavimo skatinimo priemonių ir laikino produkcijos planavimo.

2 straipsnis

Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad 1 straipsnyje nurodyti susitarimai ir sprendimai nekenktų tinkamam vidaus rinkos veikimui ir kad jais būtų siekiama tik stabilizuoti bulvių sektorių.

3 straipsnis

Geografinė šio leidimo taikymo sritis – Sąjungos teritorija.

4 straipsnis

1. Atitinkami ūkininkai, ūkininkų asociacijos, tokių asociacijų asociacijos, pripažintos gamintojų organizacijos ir jų asociacijos, taip pat pripažintos tarpšakinės organizacijos, sudarę 1 straipsnyje nurodytus susitarimus ar priėmę tame straipsnyje nurodytus sprendimus, apie juos kuo skubiau praneša valstybės narės, kuriai tenka didžiausia numatoma tuose susitarimuose ar sprendimuose nurodytos bulvių produkcijos dalis, kompetentingoms institucijoms ir pateikia šią informaciją:

- a) nurodytą numatomą produkcijos kiekį;
- b) numatomą įgyvendinimo laikotarpį.

2. Ne vėliau kaip per 25 dienas po 1 straipsnyje nurodyto šešių mėnesių laikotarpio pabaigos atitinkami ūkininkai, ūkininkų asociacijos, tokių asociacijų asociacijos, pripažintos gamintojų organizacijos ir jų asociacijos, taip pat pripažintos tarpšakinės organizacijos praneša šio straipsnio 1 dalyje nurodytoms kompetentingoms institucijoms susitarimuose ar sprendimuose faktiškai nurodytą bulvių produkcijos kiekį.

3. Remdamosi Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2017/1185 ⁽²⁾, valstybės narės Komisijai pateikia:
- a) ne vėliau kaip per 5 dienas po kiekvieno vieno mėnesio laikotarpio pabaigos – informaciją apie susitarimus ir sprendimus, apie kuriuos joms pranešta per tą laikotarpį remiantis 1 dalimi;
  - b) ne vėliau kaip per 30 dienų po 1 straipsnyje nurodyto šešių mėnesių laikotarpio pabaigos – tuo laikotarpiu įgyvendintų susitarimų ir sprendimų apžvalgą.

5 straipsnis

Šis reglamentas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2020 m. balandžio 30 d.

Komisijos vardu
Pirmininkė
Ursula VON DER LEYEN

⁽²⁾ 2017 m. balandžio 20 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2017/1185, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamentų (ES) Nr. 1307/2013 ir (ES) Nr. 1308/2013 taikymo taisyklės dėl informacijos ir dokumentų teikimo Komisijai ir kuriuo iš dalies keičiami ir panaikinami keli Komisijos reglamentai (OL L 171, 2017 7 4, p. 113).